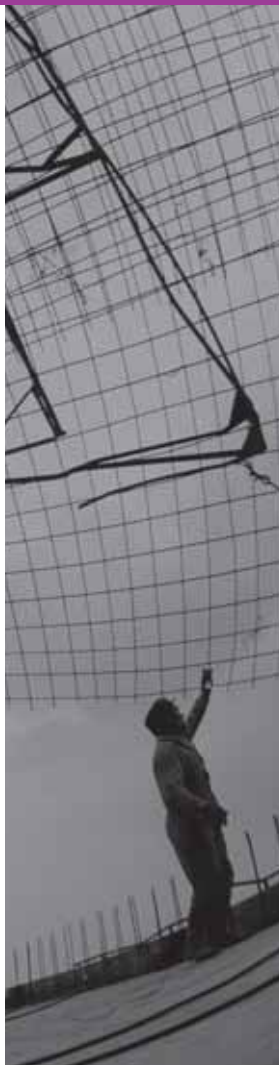

Årsberetning 2009

Sammendrag

Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur

Nøgleaktiviteter i 2009

2009 har i hele Europa været et år præget af økonomisk krise, hvor mange økonomier har kæmpet hårdt for at komme ud af recessionen, og hvor arbejdsløsheden er steget. I disse vanskelige tider har Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur (agenturet) fort-sat fremhævet arbejdsmiljø som en vigtig faktor for virksomheders succes.

Nogle af de vigtigste begivenheder for agenturet i 2009 var den europæiske virksomhedsundersøgelse af nye risici og risici i fremvækst (ESENER), kampagnen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" om arbejdsplads-vurdering, en paneuropæisk meningsmåling om arbejdsmiljø, en fotokonkurrence og filmprisen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø".

INDSAMLING OG ANALYSE AF OPLYSNINGER

Det Europæiske Observatorium for Risikoovervågning

I 2009 afsluttede agenturet feltarbejdet i forbindelse med et stort projekt, nemlig [den europæiske virksomhedsundersøgelse af nye risici og risici i fremvækst \(ESENER\)](#). Undersøgelsen tilvejebragte realtidsoplysninger fra virksomheder i hele Europa, der viste, hvordan disse virksomheder håndterer arbejdsmiljørisici (især psykosociale risici såsom stress, vold og chikane), og hvilke katalysatorer og forhindringer der er for god håndtering af arbejdsmiljørisici – disse oplysninger er vigtige for både politikere og virksomheder. Det er første gang, man har foretaget en undersøgelse af emnet på virksomhedsplan i hele Europa. De foreløbige resultater blev fremlagt i forbindelse med afslutningen på agenturets kampagne "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" om arbejdspladsvurdering i november 2009, og de endelige resultater vil blive fremlagt i juni 2010 på et møde i Rådet under det spanske formandskab.

I 2009 påbegyndte Det Europæiske Observatorium for Risikoovervågning (ERO) under agenturet sit fremsynsprojekt, *Foresight Project*, der behandler risici, som ikke allerede er synlige. Ved hjælp af fremsynsprojektet vil politikerne blive præsenteret for forskellige fremtidsscenarier for 10 år frem i tiden, hvilket kan gøre det lettere for dem at træffe foranstaltninger til at minimere nye risici på arbejdspladsen. Den første fremsynsundersøgelse, der blev påbegyndt i 2009 med et udbud, omhandler det aktuelle emne nye risici og risici i fremvækst i forbindelse med "grønne" job.

Rapporten "[Expert forecast on emerging chemical risks related to occupational health](#)" blev offentliggjort og er den sidste af ERO's fire flagskibsrapporter om risici i fremvækst.

De andre omhandler psykosociale, fysiske og biologiske risici. Rapporterne har tilsammen til formål at samle den aktuelle viden inden for disse fire arbejdsmiljøområder. I kemikalierapporten, der indeholder udtalelser fra eksperter over hele Europa, identificeres bestemte problemer med visse typer stoffer og visse typer eksponering. Ligesom de andre rapporter danner denne rapport udgangspunkt for yderligere undersøgelser og drøftelser.

Der blev udarbejdet en litteraturgennemgang om "[Vedligeholdelse og arbejdsmiljø](#)" til støtte for agenturets kampagne "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" i 2010-2011, der vil fokusere på emnet vedligeholdelse. Gennemgangen giver for første gang et omfattende billede af arbejdsbetingelserne for vedligeholdelsesarbejdere og indeholder den første kortlægning af den høje andel af ulykker på europæiske arbejdspladser, der er forbundet med vedligeholdelse.

Som led i agenturets igangværende projekt "[Arbejdsmiljø i tal](#)", der skal skabe et evidensgrundlag for forebyggelsen af arbejdsulykker og erhvervs sygdomme i Europa, blev rapporten "[OSH in figures: stress at work – facts and figures](#)" offentliggjort. Den samler statistikker og forskning fra hele Europa.

Der blev også påbegyndt en litteraturgennemgang i forbindelse med projektet "[Women at Work](#)", hvori der ses nærmere på arbejdsmiljøets indvirkning i forbindelse med det stigende antal kvinder i den europæiske arbejdsstyrke.

I forbindelse med projektet "[NEW OSH ERA](#)", der har til formål at fremme koordineringen af arbejdsmiljøforskningen i Europa, omhandlede den første indkaldelse af bidrag fra de deltagende organisationer arbejdsrelateret stress.

Litteraturgennemgangen fra 2009 om "[The human-machine interface as an emerging risk](#)", der er en opfølgning på Risikoobservatoriets rapport om fysiske risici i fremvækst, understreger vigtigheden af ergonomisk design.

En anden litteraturgennemgang om "[The occupational safety and health of cleaning workers](#)" omhandler de risici, som berører rengøringsmedarbejdere. Dette er den første undersøgelse af sin art på EU-plan. Agenturet afholdt et seminar for de interesserede parter og forskere for at drøfte resultaterne af gennemgangen og identificere, hvilke foranstaltninger der kan træffes for at forbedre

arbejdsmiljøet for denne ofte oversete gruppe af arbejdstagere.

Den nye rapport "[Exploratory survey of Occupational Exposure Limits \(OELs\) for Carcinogens, Mutagens and Reprotoxic substances \(CMRs\) at EU Member States level](#)" giver et overblik over de systemer, der anvendes til at fastlægge grænser for eksponering for farlige stoffer på arbejdspladsen i de forskellige EU-medlemsstater.

Rapporten "[Labour inspectorates' strategic planning on safety and health at work](#)" omhandler emner inden for arbejdsmiljø, som prioriteres højt af arbejdstilsynsmyndigheder i forbindelse med forskning og bevidstgørelse. Arbejdstilsynsmyndighederne spiller en vigtig rolle med hensyn til at fremme et godt arbejdsmiljø og er i stadig stigende grad opmærksom på at forudse, identificere og forebygge risici i fremvækst.

Arbejdsmiljøoplysninger

Arbejdsmiljøoplysningsenhedens arbejde vedrørende økonomiske incitamenter er baseret på et behov for at levere kvalitetssikrede oplysninger om dette område til virksomhederne. Mange statslige myndigheder og forsikringsselskaber ønsker at etablere bedre incitamentordninger, men de har behov for oplysninger om, hvordan det skal gøres, og hvilke modeller der er effektive. Resultaterne af rapporten er blevet anvendt i forbindelse med to workshops for eksperter om emnet.

Projektet "[Workplace Health Promotion](#)", der omhandlede arbejdsgiveres forsøg på at opfordre deres medarbejdere til at leve sundt, omfattede undersøgelser af virkningen af "[Health promotion in the transport sector](#)" og undersøgelser af virkningen af "[Mental health promotion in the healthcare sector](#)" samt samlinger af casestudier om fremme af fysisk og psykisk sundhed på arbejdspladsen blandt unge arbejdstagere.

I 2009 blev der udarbejdet to rapporter om integration af arbejdsmiljøet i skoleundervisningen. Den første rapport, "[OSH in the school curriculum – requirements and activities in the Member State](#)", er den første omfattende gennemgang af de måder, hvorpå EU-medlemsstaterne integrerer arbejdsmiljø og risici på arbejdspladsen i den almindelige skoleundervisning. Den anden rapport, "[Preventing risks to young workers: policy, programmes and workplace practices](#)", indeholder eksempler på god praksis med hensyn til at forebygge risici for unge arbejdstagere.

Et af resultaterne af kampagnen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" om arbejdspladsvurdering vil være et gratis interaktivt online-arbejdspladsvurderingsværktøj (OiRA) til mikrovirksomheder og små virksomheder, som for øjeblikket er under udvikling. Derudover er der via webstedet adgang til en omfattende database med tjeklister, håndbøger og andre værktøjer til arbejdspladsvurdering fra hele Europa.

Rapporten "[Prevention of risk in practice: Good practice related to risk assessment](#)" indeholder eksempler på effektiv arbejdspladsvurdering, som blev anerkendt i forbindelse med prisuddelingen for god praksis, der blev arrangeret som led i kampagnen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" i 2008-2009.

Rapporten "[Assessment, elimination and substantial reduction of occupational risks](#)" beskriver eksempler fra en række forskellige arbejdspladser, som viser, hvordan en arbejdspladsvurderingsproces har medført, at en risiko er blevet identificeret og fjernet eller væsentlig nedbragt.

I rapporten "[Workforce diversity and risk assessment: ensuring everyone is covered](#)" sættes der imidlertid fokus på behovet for omfattende arbejdspladsvurderinger, hvilket vil sige, at der tages hensyn til arbejdsstyrkens mangfoldighed i risikovurderingen og -styringen.

En række casestudier om forebyggelse af muskel- og skeletbesvær inden for [landbruget](#) blev afsluttet.

I 2009 iværksatte agenturet et projekt for at kortlægge god praksis ved styring af arbejdsmiljørisici i forbindelse med vejtransport.

Agenturet fortsatte ligeledes sit arbejde med at forbedre den generelle brugervenlighed af den del af agenturets websted, der omhandler [arbejdsmiljølovgivning i Europa](#).

I løbet af 2009 blev der udarbejdet meget forskelligt materiale til den næste "[Et sundt og sikkert arbejdsmiljø-kampagne om sikker vedligeholdelse](#)", herunder en kampagnevejledning, faktablade, præsentationer, plakater og brochurer, casestudier vedrørende god praksis og en tegnefilm med den populære tegneseriefigur Napo.

KOMMUNIKATION, KAMPAGNER OG MAR-KEDSFØRING

2009 var andet og sidste år i agenturets meget vellykkede kampagne "[Et sundt og sikkert arbejdsmiljø om arbejdspladsvurdering](#)", der udgør hjørnestenen i arbejdsmiljøstyring. Kampagnen, der nu er den største af sin art i verden, har haft rekordhøj deltagelse – både i EU-medlemsstaterne og i andre lande. Mere end to millioner kampagnebrochurer og lignende er blevet uddelt i hele EU.

I kampagneaktiviteterne deltog 43 fremtrædende europæiske organisationer, der har fungeret som [officielle kampagnepartnere](#).

[Prisuddelingen for god praksis](#), der blev arrangeret som led i kampagnen, omfattede anerkendelse af organisationer, der har ydet enestående bidrag til fremme af arbejdspladsvurdering.

Agenturet arrangerede sammen med sine focal points en række kampagneaktiviteter på nationalt plan, der var støttet af Bistandspakken til europæiske kampagner (European Campaign Assistance Package - ECAP). Disse aktiviteter omfattede 101 nationale partnerskabs- og interessentmøder, 14 mediebegivenheder (pressekonferencer, rundbordssamtaler med journalister/eksperter), tre radioprogrammer, 21 nationale pressemeddelelser og 20 fagartikler.

Endvidere blev der foretaget evalueringer af effektiviteten af kampagneaktiviteterne, den toårige kampagnemodel og ECAP-kampagnestøttemekanismen. Alt i alt var kampagnen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" i 2008-2009 en af de mest vellykkede kampagner. Der foreligger en betragtelig mængde dokumentation, som peger på en øget bevidsthed om betydningen af arbejdspladsvurderinger (og måder at gøre dette på) samt andre positive resultater.

I [Den Europæiske Arbejdsmiljøuge i oktober 2009](#) blev der afholdt en lang række kampagnebegivenheder i form af konferencer, seminarer og kurser.

Kampagnen blev afsluttet med et [europæisk topmøde om arbejdspladsvurdering og SMV'er](#). Mødet blev støttet af det svenske EU-formandskab, den spanske regering og den regionale regering i Baskerlandet. EU-politikere, arbejdsmarkedsparter og førende arbejdsmiljøeksperter mødtes for at drøfte emnerne i kampagnen.

For første gang omfattede afslutningsarrangementet en [netværksdag](#), hvor agenturets samarbejdspartnere fra hele Europa og især focal points kunne mødes og udveksle idéer og ekspertise.

Agenturets oplysningsaktiviteter i 2009 omfattede en [paneuropæisk meningsmåling om arbejdsmiljø](#), hvis formål var at undersøge, hvad de europæiske arbejdstagere mener om deres arbejdsvilkår. Ifølge resultaterne af meningsmålingen var der udbredt bekymring blandt de europæiske borgere om, at den aktuelle økonomiske krise vil kunne få negativ betydning for arbejdsmiljøet og sætte de forbedringer, der er sket i løbet af de sidste fem år, på spil. Faktisk forventer seks ud af ti europæere, at den globale økonomiske nedgang vil forringe arbejdsvilkårene, herunder især arbejdsmiljøet.

I forbindelse med en [tværepræsentativ fotokonkurrence](#) blev der indsendt mere end 1.600 fotos fra 800 deltagere i hele EU. Fotograferne blev bedt om at komme med deres fortolkning af spørgsmålet "Hvad er dit billede af arbejdsmiljø?".

For første gang støttede agenturet i 2009 [filmprisen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø"](#) for den bedste dokumentarfilm om arbejdsrelaterede emner på den internationale festival for dokumentar- og animationsfilm i Leipzig. Vinderen blev filmen "A Blooming Business"

instrueret af hollænderen Ton Van Zantvoort, der viser de farlige arbejdsvilkår i den globaliserede blomsterindustri.

Andre opmærksomhedsskabende aktiviteter omfattede tilrettelæggelse af journalistbesøg hos vinderne af prisen for god praksis, udarbejdelse af videoer om agenturet og tilrettelæggelse af en række arbejdsmiljøbegivenheder.

Mediaovervågninger i løbet af året viste, at der er stor interesse for agenturet i medierne, idet der blev modtaget 2.260 presseklip.

I 2009 blev de første skridt taget til et nyt kommunikations-partnerskab, hvor agenturet skal samarbejde med Europa-Kommissionens Generaldirektorat for erhvervs- og virksomhedspolitik og dets Enterprise Europe Network (EEN) om at formidle oplysninger om arbejdsmiljø til især SMV'er.

Nye webprodukter i 2009 omfattede en ny blog, en brugerundersøgelse og placeringen af agenturets websted i forhold til lignende organisationers websteder. Endvidere var 2009 tredje år i agenturets Google AdWords-kampagne.

UDVIKLING AF NETVÆRKET

Agenturet fortsatte arbejdet med at koordinere sin strategi med andre arbejdsmiljøorganisationer. Agenturet har ligeledes indsamlet data for at kunne måle virkningen af dets aktiviteter og fortsætter med at styrke samarbejdet med internationale samarbejdspartnere (herunder for første gang en række lande, der er omfattet af den europæiske naboskabspolitik).

UDSIGTER FOR 2010

I 2010 vil agenturets aktiviteter omfatte gennemførelsen af fremsynsprojektet *The foresight project*. Første fase af projektet vil være en undersøgelse af vigtige sociokulturelle, økonomiske, politiske, tekniske og miljømæssige katalysatorer for forandring i "grønne" job. Litteraturgennemgange og -rapporter vil omhandle nanoteknologier, inddragelse af arbejdstagerne, kombineret eksponering for muskel- og skeletbesvær og psykosociale risici, vold og chikane, arbejdsmiljørisici for selvstændige erhvervsdrivende og rapporter til støtte for kampagnen for sikker vedligeholdelse.

ESENER-undersøgelsen vil – med deltagelse af det spanske formandskab for Rådet – blive offentliggjort i medierne i juni 2010 efter en briefing i Europa-Parlamentet i marts. Der vil blive offentliggjort en rapport med de foreløbige resultater i juni, og der vil blive udviklet et online-kortlægningsværktøj til støtte for analysen af undersøgelsesdataene. Der er bestilt fire rapporter som led i denne sekundære analyse.

Agenturet vil udføre pilotprojekter for at validere strategien for udbredelse af OiRA-værktøjet og samarbejde med sine partnere om at udvikle sektorspecifikke og nationale værktøjer.

Rapporten om økonomiske incitament vil give et opdateret overblik over de incitament (såsom lavere forsikrings-præmier og skatteprocenter), der anvendes i EU for at motivere virksomhederne til at forbedre deres arbejdsmiljø.

Produkter, der er udløbere af kampagnen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø", omfatter to faktablade, casestudierapporter om fremme af et bedre arbejdsmiljø for unge arbejdstagere og fremme af et bedre psykisk arbejdsmiljø.

Agenturet vil påbegynde arbejdet med at definere omfanget af kampagnen i 2012-2013, der vil omhandle et af de overordnede emner for fællesskabsstrategien, nemlig fremme af risikoforebyggelse som hjørnестenen i den europæiske strategi for et bedre arbejdsmiljø.

Bestræbelserne på at skabe opmærksomhed om kampagnen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" om sikker vedligeholdelse i 2010-2011 vil blive fokuseret på et EU-partnerskabsmøde, hvor kampagnen vil blive præsenteret for potentielle partnere, den officielle lancering af kampagnen den 28. april og Den Europæiske Arbejdsmiljøuge i oktober.

Der vil blive omdelt en stor mængde kampagnemateriale, og prisen for god praksis vil blive uddelt for tiende gang for at hædre de virksomheder, der har fundet nye måder at fremme et godt arbejdsmiljø på.

I 2010 vil filmprisen "Et sundt og sikkert arbejdsmiljø" endnu engang blive uddelt på festivalen for dokumentar- og animationsfilm i Leipzig.

Endelig vil agenturet i sin egenskab af koordinator for netværket af agenturdirektører i 2010 repræsentere alle tilsynsagenturer inden for EU på et tidspunkt, hvor agenturerens fremtidige rolle i EU-forvaltningen er til debat.